

Tekijä Länsman, Pirkko Helmi Gunhild			
Työn nimi ” <i>Ja vuoi dan stákku dan olmmošriebus</i> ” Demonstratiivpronominien käyttö Hans Aslak Guttormin kirjoissa			
Oppiaine Saamen kieli ja -kulttuuri	Työn laji pro gradu	Aika Huhtikuu 2009	Sivumäärä 70
Tiivistelmä			
Olen Pro gradu -työssäni tutkinut, miten demonstratiivpronominien avulla viitataan kaunokirjallisissa teksteissä. Olen tutkinut, minkälaisia vihjeitä kirjoittaja antaa lukijalle siitä, missä korrelaatti sijaitsee ja mikä se on sellaisissa tapauksissa, joissa korrelaatti ei ole selvä vaan tulkinnan takana. Tutkimuksen teoriona olen käyttänyt pragmatiikkaa ja tekstilingvistiikkaa. Olen esimerkkien avulla kuvannut, minkälaisilla kielellisillä ja kieliopillisilla tavoilla kirjoittaja ohjaa lukijan ajatuksenkulua oikeaan suuntaan. Vaikka lukijatutkimuksia ei olekaan paljon tehty, olen tutkimusta tehdessäni ajatellut lukijaksi itseni ja sillä tavoin pohtinut, miten tietynlainen lukija tekstin referenssejä ymmärtää. Tutkimuksen materiaaleina olen käyttänyt Hans Aslak Guttormin kolmea kirjaa Golgadeamen (1982), Rádjajohtin (1984) ja Iešnjárgga šiljut (1986). Olen jakanut kirjojen tekstit kolmeen osaan: kertovaan tekstiin, dialogiin ja tarinatekstiin. Tarinatekstiksi kutsun sellaista tekstiä, jossa joku kirjan persoona tarinoi taikka muistelee jotakin tapahtumaa. Olen rajannut tutkimuksen käsittelemään vain prosubstantiiveja ja niistä demonstratiivpronomeineja. Tutkimus on kvalitatiivinen. Jaettuani tekstit kolmeen osaan, oli usein vaikea tehdä eroa dialogin ja tarinatekstin välillä, koska molemmissa oli samoja ominaisuuksia. Kertovan tekstin korrelaatti löytyi usein konkreettisesti läheltä, ympäröivästä tekstidiskurssista ja useimmiten käytetty pronomini oli <i>dat</i>, <i>’se’</i>. Konkreettisten olioiden lisäksi korrelaatti oli joskus tulkinnan takana. Tulkitsemiseen lukija joutui esimerkiksi kieliopillisten syiden vuoksi. Esimerkiksi puhuttaessa jostakin ensin yksikössä, odottamatta asia ilmaistiinkin monikossa. Dialogeissa ja tarinateksteissä korrelaatti saattoi olla myös diskurssin ulkopuolella ja käytössä oli erilaisia kieliopillisiä seikkoja kuten ellipsi, parenteesi, ajatusviivat ja hokemat, ja kaikki mahdolliset pronominit olivat runsaina käytössä. Dialogeissa demonstratiivpronominit esiintyivät myös tarkenteina. Siinä missä kertova teksti oli tavallisesti preteritissä, oli dialogin aika preesens, sillä dialogihan käydään ”tässä ja nyt.” Dialogin yhteydessä oli nähtävissä, että demonstratiivpronomeineja voitiin käyttää myös osoittamaan mielipiteitä, kehuja, arvostelua tms. Tarinatekstit olivat hyvin kirjavia; niiden aikamuoto oli tavallisesti preteriti, mutta se muuttui preesensiksi heti kun tarinoija referoi jotakin aikaisempaa tapahtumaa dialogeineen. Tarinoidessaan tarinoija saattoi viitata myös omiin ajatuksiinsa, tai muuten sellaisiin seikkoihin, joita ei tekstissä ole aikaisemmin mainittu. Siinä tapauksessa lukija joutui tulkitsemaan tekstiä ja korrelaattia. Seurasin tekstejä ja sen korrelaattien löytymistä myös tavallisen lukijan perspektiivistä. Olin itse lukijana. Puntaroin omaa lukukokemusta ja sitä, miten ja mistä korrelaatit löytyivät. Lukeminen on nopea prosessi. Tunnettu on, että lukukokemus on erilainen, kun tekstiä lukee toiseen kertaan. Lukea voi myös monella tavalla; lähilukemista käytetään usein juuri analyysin tekemisessä, nopeassa lukemisessa päämielenkiinto kohdistuu sisältöön, sanomaan ja juoneen. Lukija voi silloin olla välittämättä referensseistä, jättää ne tietoisesti auki. Ne selviävät sitten myöhemmin, mikäli selviävät ollenkaan.			
Muita tietoja			